

SERIA

C

112

2.1909
*Cunoștințe
folositoare*

„DIN LUMEA LARGĂ”
DIRECT. REDACȚIONALĂ PROF. I. SIMIONESCU

INVENTAR
2020

PETRACHE POENARU

ORGANIZATORUL ȘCOALEI ROMÂNE

DE

PROF. A. VASCULESCU

CRAIOVA

EDITURA „CARTEA ROMÂNEASCĂ” BUCUREȘTI

"CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE"

* = 8 lei numărul; celelalte 5 lei.

Numerele care lipsesc sunt vândute.

CUNOAȘTEREA ȚĂRII

- C. 5. Bucovina de I. SIMIONESCU.*
C. 7. Dobrogea de C. BRATESCU.*
C. 14. Românii de peste Nistru de V. HAREA.*
C. 17. Govora și Călimăneștii de I. SIMIONESCU.*
C. 18. Moldova de I. SIMIONESCU.*
C. 19. Românii din Ungaria de I. GEORGESCU.*
C. 20. Jud. Turda de I. MUREȘEANU.*
C. 21. Țara Haieșului de G. TODICA.*
C. 25. Călășia de pe Nistru de AP. CULEA.*
C. 27. Valea Jiului din Ardeal de P. HOSSU-LONGIN.*
C. 28. Țara Bârsel de N. ORGHIDAN.*
C. 29. Vechiul ținut al Sucevei de V. CIUREA.*
C. 30. Macedo-Românii de TACHE-PAPAGI.*
C. 31. Românii din Banatul Jugoslav de PREOT. BIZEREA.*
C. 34. Maramureșul de GH. VORNICU.*
C. 39. Blajul de ALEX. LUPEANU-MELIN.*
C. 54. Banatul de D. IZVORNICEANU.*
C. 55. Zarandul de G. CAMBER.*
C. 57. Bucureștii de V. MIHAILESCU.*
C. 62. Carmen-Syva (TEKIRGHIOLU) de DR. COCA ODESEANU.*
C. 75. Republica moldovenească a sovietelor de N. SMOCHINĂ.*
C. 88. Vatra-Dornei de I. SIMIONESCU.*
C. 109. Țara Oașului de V. NETEA.*

ENERGII ROMĂNEȘTI

- C. 11-12. A. Șaguna de I. LUPAȘ. (10 L.)
C. 22. Sp. C. Harel de I. SIMIONESCU.*
C. 24. N. Milescu de I. SIMIONESCU.*
C. 47. Dănilă Apostol de N. SMOCHINĂ.*
C. 53. A. Odobestul de AL. TZIGARA-SAMURCAȘ.*
C. 56. Iord. Goleșcu de N. BĂNESCU.*
C. 63. Gh. Coșbuc de V. M. SASSU.*
C. 64. A. Philippide de I. IORDAN.*
C. 65. N. Gane de A. GOROVEI.*
C. 68. Gh. Lazăr de P. I. PAPADOPOUL.*
C. 70. G. Enescu de M. COSTIN.*
C. 71. C. I. Istrati de C. KIRIȚESCU.*
C. 72. Al. Vlașuț de V. M. SASSU.*
C. 73. V. Pârvan de I. ANDRIEȘESCU.*
C. 74. Ion Creangă pedagog și învățător de V. GHEȚEA.*
C. 76. P. Cerna de L. PREDESCU.*
C. 77. Grigore Ureche și Miron Costin de L. PREDESCU.*
C. 78. I. Ellade-Rădulescu de GEORGE BAICULESCU.*
C. 79. Ep. Melchisedec de GH. DINCĂ.*
C. 80. P. Ispirescu de P. I. PAPADOPOUL.*

- C. 82. Cărțurarii din Banat de T. LAȚIA.*
C. 83. M. Eminescu de V. GHEȚEA.*
C. 84. Gh. Țițeica de N. CIORANESCU.*
C. 85. Mitr. Dosoftei de GH. DINCĂ.*
C. 86. Dr. I. Cantacuzino de DR. GR. T. POPA.*
C. 87. Veniamin Costachio de TEODOR CERDULEȚ.*
C. 89. V. Alexandri de V. M. SASSU.*
C. 90. P. Hașdeu de P. I. PAPADOPOUL.*
C. 91. Mitr. Antim Ivireanu de TH. CERDULEȚ.*
C. 92. Ion Ghica de VICTOR SLĂVESCU.*
C. 93. Învățătorii folcloriștii de ARTUR GOROVEI.*
C. 94. Varlam, Mitropolitul Moldovei de GH. DINCĂ.*
C. 95. Delavrancea, Omul și opera de GRIGORE BAJENARU.*
C. 96. Copilăria oamenilor aleși de I. SIMIONESCU.*
C. 98. N. Filimon de GH. BAICULESCU.*
C. 99. D. Bolintineanu de I. G. DIMITRIU.*
C. 100. A. D. Xenopol de I. ȘIADBEI.*
C. 101. Th. Șerbănescu de A. GOROVEI.*
C. 102. I. Văcărescu de P. PAPADOPOUL.*
C. 103. Andrei Bărseanu de G. LĂZĂRESCU.*
C. 105. G. G. Longinescu de E. ANGELESCU.*
C. 106. V. Conta de I. ȘIADBEI.*
C. 108. G. Bogdan-Dulcă de V. NETEA.*
C. 110. Eminescu dramaturg de GR. BAJENARU.*
C. 111. M. Sadoveanu de M. TONEGHIN.*
C. 112. Patriche Poenaru de A. VAS-CULESCU.*

ȚĂRI STR.

- C. 4. Finlanda
C. 16. Lituania
C. 23. Danțu LAESC
C. 32. Coasta
C. 33. Elveția
C. 35. Austria
C. 36. Belgia
C. 37. Afgan
C. 41. Pe ursoi
C. 42. Din Norvegia
C. 44. Japonia
C. 45. Infractiunea
C. 48. New-York
C. 59. Abisinia
C. 60. Polonia
C. 66. Lectura SIMIONESCU
C. 81. Sfântul
C. 97. Bulgaria
C. 104. Jugoslavia

Biblioteca Centrală

L102661160

Biblioteca Centrală Universitară - Sibiu

CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE

DIN LUMEA LARGĂ

PETRACHE POENARU

(1799—1875)

Organizatorul Școlii Române

DE

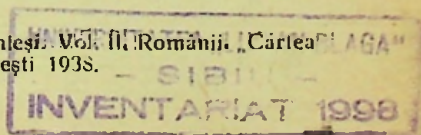
PROF. A. VASCULESCU

Moto:

*O bună obișnuință nu poate
fi întemeiată pe neștiință.*

Începuturile școlii românești ca și începuturile Statului nostru, au cunoscut elemente de o netăgăduită valoare intelectuală¹⁾. Redeschiderea intelectuală a neamului românesc, în veacul al XIX-lea, a fost opera unui tineret plin de avânt și de dragoste pentru țară. Valorificarea acestei dragoste a pus-o însă în cunoașterea adâncă a învățăturilor ce se practicau în Apusul luminat al Europei. Pentru aceasta, pionierii culturii noastre au fost la început, dacă nu toți fii de boeri, dar tineri cu mijloace bănești, fie proprii, fie dăruite, spre a putea merge la studii temeinice, în străinătate. Printre acești tineri, a strălucit în primele decade ale veacului al XIX, prin pregătire intelectuală și calități sufletești, un tânăr boer oltean, des-

1) J. Simionescu. Oamenii aleși. Vol. II. "Românii. Cărțile Românească", Ed. IV. București 1938.

17 FEB 1998

Bibl. Inst. de Inv. superlor Sibiu
INV. Nr. 50.302 19 78.

centent din cele mai de seamă familii boeresti ale Craiovei, *Petrache Poenaru*.

Originea lui P. Poenaru. Petrache Poenaru s'a nascut la 10 Ianuarie 1799 in Benești (Vâlcea) ca fiu al vtorii (al doilea) Vistiernicului Costache Poenaru, care era scoboritor din Marele Ban Barbu Poenaru (1644). Mama lui Petrache Poenaru se trăgea din vechea familie a Otetelișenilor. Deși familia sa scăpătase, fu dat de mic la învățătură, mai întâi la Școala grecească dela Biserica Obedeanu din Craiova, iar mai târziu îl aflăm elev al lui Gh. Lazăr, in București. Fiind lipsit de mijloace, pela anul 1818 e scriitor la cancelaria Episcopiei de Râmnic, iar la 1821, Episcopul Ilarion îl recomandă lui Tudor Vladimirescu, ca secretar. Moartea năprasnică a lui Tudor Vladimirescu puse însă capăt slujbei lui Poenaru și o neînvinsă dorință de învățătură îl mâna spre focarele de lumină ale Apusului. „*M'aș ji dus acum singur la București, să caz la picioarele eșorilor școlitor, să mă dau rob a sluji in toată viața in școalele Patriei, numai să mi se inlesnească sporirea învățaturii ce am început*“.

La învățătură. Fiind ajutat de unchi săi Dumitru și Constantin Brăiloiu, ca și de ceilalți unchi Grigorie și Iordache Otetelișanu, pleacă in 1822 la Viena, unde depune o mare stăruință la învățătură, distingându-se între cei mai de seamă elevi. Pentru cei de astăzi,

cari se plâng de programul prea încărcat al tinereții noastre, transcriem dintr'o scrisoare a lui Petrarca Poenaru, adresată unchiului său lordache Otetelișanu, felul de muncă al Poenarului la Viena: „*Dimineața dela 8 ceasuri până la 9 Psihologia, în limba latinească, dela 9 până la 10 algebra iar în latinește. După 10 vin acasă și șaz de învăț acelea ce am ascultat în Academie Calligrafia și Ortografia nemțească și latinească, în rândul copiilor celor mici, pentru că și aceasta aici îmi este foarte de trebuință. Apoi după 1 ceas vin acasă și prânzesc până la 2. Dela 2 până la 3 învăț latinește cu dascăl pă din afară. Dela 3 până la patru ascult în Academie Istoria universală. Dela 4 până la 5 învățătura legii și limba ellinească, adecă 3 zile în săptămână învățătura legii și 2 zile învățătura limbii ellinești, (care cu toate că o pricep, sânt dator a o asculta și mai vârtos că la aceasta nu pierz vreme, căci prin limba ellinească mă deprinz mai bine în limba latinească în care se face talmăcire după cei mai vestiți autori și poeți ellinești...) dela 5 până la 7... acasă și învăț cevași din cele ascultate, apoi după 7 adecă după 2 din noapte mă duc într'o deosebită școală, unde învăț 3 zile în săptămână, limba italienească și 3 zile limba franțuzească mai cu temciu, până după 8 ceasuri. Acolo plătesc pe lună 8 șiorini. Este aici școală fără plată atât franțuzească cât și italienească, dar*

numai pentru începători unde eu mă jolosesc foarte puțin, pentru că atâta cât să învațu într'acea școa'ă, am învățat mai înainte. După 8 ceasuri vin acas(ă) și învăț până la 11, apoi mă culc (că sara nu mănânc nimic, fiind lucru și sănătos și fără cheltuială) și mă scol dimineața mai de multe ori înainte de 5, dar niciodată după 5. Joia avem vacanție (încetare de învățături), ci într'această zi mă duc în Bibliotecă dimineața dela 9 până la 12, iar după amiaz rămâiu acas până la 7 seara, apoi mă duc în școala limbei italienești și franțuzești căci această învățatură să urmează și Joia. Avem încă și Duminica și în sărbători învățatură dela 11 până la 12, ortografia și caligrafie nemțească și latinească²⁾. În scurt timp însă, în Septembrie 1824, e nevoit să se retragă „din mijlocul învățăturilor“, ne mai fiind ajutat. Dar Poenaru nu era omul care să se dea învins la primul pas. Reîntors în țară, se adresează printr'o cerere emoționantă Domnitorului Grigore Ghica: „*Luminate Doamne! Sânt sărac și fiu de părinți de neam știut de toți d-lor boerii, dar scăpătași. Toată nădejdea mea razmă după Dumnezău, în silința ce voi pune în învățatură. Din neînlesnirea însă a ajunge la acest scopos, nu mă poti ridica într'alt chip fără numai prin sprijincala ceu*

1) J. C. Filitti: Scrisori inedite ale lui Petrarhe Poenaru, Craiova 1934 „Scrisul Românesc“ pag. 15—16.

milostivă și părintească a Înălțimei Tale. Dreapta Măriei Tale ceea întinsă spre ajutoriul celor căzuți, să mă ridice și pe mine, prea plecatul, ca să poci urma învățăturile în luminata Europă încă patru ani și printr'acestea să mă fac și cu vrednic propovăduitoru iubirii Măriei Tale de cele spre folosul Patriei. Milostive Doamne! Sânt pământean iar nu strein, voi cunoaște datoriile mele către Patrie, că spre această râvnă mă silesc și în toate zilele vieții mele voi mărturisi către toți mărimea facerei de bine a Măriei Tale către mine¹⁾.

Accastă cerere fiind susținută de Mitropolitul Țării Grigorie, împreună cu câțiva boeri de seamă (ca C. Bălăcianu, Iordache Goleșcu), Poenaru obține o bursă de 2.500 lei vechi pe an, și din nou pleacă la Viena. Aci stă doi ani (1825—1826) și pârindu-i-se, insuficiente cunoștințele politehnice, dobândite în capitala Austriei, cere și obține voia de a urma studiile la Paris. Aci, în Mai 1827, obține un *Brevet de Invenție*, pe 5 ani, pentru un „condei portăreț, fără sfârșit, alimentându-se însuș cu cerneală“. Este stilo-ul de mai târziu...

În capitala Franței face studii strălucite de inginerie și agricultură practică, obținând cele mai de seamă distincțiuni. Din Franța trece în Anglia (1831) pentru desăvârșirea studiilor. „Principalul scop al studiilor mele în această

1) I. C. Filitti: l. c. pag. 22.

capitală (Londra) a josi acela de a ajunge să cunosc metodele întrebuințate pentru încurajarea instrucției publice.

Se minunează de răspândirea învățaturii în Anglia, mai ales în popor; de gratuitatea și de întreținerea ei particulară. „*Tineretul de ambe sexe primește gratuit nu numai învățătura, dar este găzduit, hrănit și îmbrăcat pe seama diferitelor societăți*“²⁾.

Nimic nu scapă ochiului său ager. Vizitează minele și uzinele metalurgice cele mai importante din Anglia (Birmingham, Manchester, Liverpool, etc.). La Birmingham cercetează una dintre cele mai renumite fabrici pentru construirea mașinilor cu aburi, se interesează de prețul lor și de mijlocul de a le transporta în țară, de lucrători care să le conducă, și... „*să le fabrice în propria noastră țară*“. Se interesează apoi de *industria textilă* din Manchester, și se gândește cum s'ar putea aduce în țară diferite obiecte de lână. Dela Manchester la Liverpool, călătorește cu *drumul de fier*, fiind primul Român care face o astfel de călătorie.

„*Când toate națiunile vor contribui la înaintarea industriei și a mijloacelor superioare de transport, vom putea ajunge dela Sibiu la Londra în mai puțin de 3 zile*“. Nu numai

1) Scris către Zenobie Hagi Pop din Sibiu.

drumul de fier, dar și iluminatul cu gaz, îl interesează în cel mai mare grad: „Am admirat mai cu seamă întrebuințarea gazului ca mijloc de iluminat și vizitând una din usinele de gaz, am studiat metodele lor și am luat câteva schițe după mașinile întrebuințate. În Anglia se folosește de obicei metoda aceasta de iluminare și în toate orașele regatului, străzile, prăvăliile și fabricile sunt luminate cu gazul extras din coks“. Călătorind dela Svansca la Redruth (Cornwell), cu corabia, nu pe uscat, și făcând 6 zile, în loc de 20 de ceasuri, cum ar fi făcut cu trenul pe uscat, face următoarea reflecție: „atunci mi-am dat seama de valoarea mașinilor cu aburi și pentru navigație, pentrucă vapoarele, oricare ar fi direcția vântului, urmează totdeauna un drum drept“.

Reîntoarcerea în țară. Pregătit astfel și muncit de gândul de a vedea și printre ai lui strălucind făclia civilizației, se întoarce în țară, în Februarie 1832. Aci un alt Oltean, spirit iluminat și iubitor de Patrie, Barbu Știrbei, îl recomandă guvernatorului Generalul Kisseleff, care îl numește Directorul Eforiei Școalelor și Provizor (Director) al Colegiului Sf. Sava din București.

P. Poenaru Efor al Școalelor. De aci înainte viața lui întreagă este stăpânită de do-

rința de-a răspândi cultura în toate straturile poporului românesc, căci pentru Petrache Poenaru, cultura poporului este piatra de temelie a Statului: „O bună obłuduire (administrare) nu poate fi întemeiată pe neștiință“... „Un meșter care știe să citească, să scrie și să socotească și care are câteva cunoștințe de principurile meșteșugurilor mecanice este în stare a pătrunde toate lucrările meseriei de care se slujește. A osândi cinevași pe lucrător la soarta unui instrument orb, unui automat supus la înăbușirea ce i se face, este cași cum ar voi să se lipsească de toată nădejdea de a se mai face vre-o desăvârșire în lucrarea producțiilor industriale“. Asemenea idei, acum 100 de ani, la cel mai autentic fiu de boer, pe timpul când țărani erau clăcași și țiganii robi, erau o adevărată revoluție, dar indicau în acelaș timp și zorile unor timpuri noi, mai bune, mai omenești, pentru un popor atât de asuprit și lăsat într'o totală ignoranță. „Prin învățăturile de Religie și de căsnicie ce li se vor da într'aceste școli, se vor deprinde de mici a fi mai buni creștini, a avea iubire de cinst, a se apăra de iresuri (idei revoluționare) și a fi mai muncitori. Intinzându-se astfel îmbunătățirile la sate, școalele pe la orașe se vor desvolta din ce în ce mai mult, și duhul înțelegerii între locuitorii de prin sate și între cei de prin orașe se va pune în oarecare armonie, orășanul și țăranul se vor cunoaște unul pe altul, fii ai

aceleiași familii, numele de Român nu va mai fi un termen de ocară, ci-l vor purta, și unul și altul, cu acea jală strămoșească, la care râvneau toate neamurile“.

Opere de reformator. Stăpânit de asemenea ideii, Poenaru alcătuește *Legea Școalelor din 1832*, prin care înființă învățământul sătesc în masă (peste 400 de Școli numai în Oltenia), introducând în toate școalele *Sistemul lancstric* (Învățământ mutual) cu monitori (întâiu în Mehedinți, Dolju, Gorju, Romanați, Buzeu); fundă *Biblioteci* (una la Sf. Sava în București, și alta la Școala Centrală din Craiova (azi Colegiul Național Carol I); *tipografi* și *reviste de propagandă*. Recrută un personal didactic ales, fără a lua în considerație altceva decât capacitatea fiecăruia. În timpul său veni din Ardeal mai ales, o mulțime de Dascăli, încurajați și susținuți de dorința lui Poenaru de a răspândi cultura în popor. (În 1845 sunt în Muntenia 2321 școale sătești, cu 43.502 școlari (Ureche Ist. Șc. II p. 218). Reforma aceasta școlară a lui Poenaru introduce idei noi în învățământul public: trecerea dela simplu la compus, învățarea gramaticii prin citirea din „*autorii cei mai vestiți pentru stil curat*“; istoria să se învețe prin *extracturi* și compuneri; la aritmetică elevul trebuie făcut „*să găsească singur regula*“; cere un *curs de Istoria generală*

a literaturii, în legătură cu *Literatura neamurilor vechi*.

Aplicarea acestor idei temeinice pentru învățământul public, cerea o strictă supraveghere a personalului didactic, și Poenaru, prin Jurnalul Nr. 23 din 14 Ianuarie 1837, înființează „*Registru de venirea și lipsirea Profesorilor, șnuruit sub pecetia Marelui Logofeții și iscălit de mădulările Eforiei, ce se va ține pe masă în sala de așteptare a profesorilor și într'acest registru fieși-care profesor va iscăli pe rând unul sub altul la ceasul predării, mai înainte de a intra în clasă*”. (Ureche Ist. Șc. I p. 350).

Prin diferite „Jurnale”, are de grije să stabilească regulile generale pentru bunul mers al Invățământului public. Astfel, se prevede zilele de sărbători școlare, concediile profesorilor, examinarea și concursurile între elevi, și mai ales se influențează conferințele profesorilor adunați la Eforie, un fel de congres didactic al profesorilor secundari și superiori (Ureche, *ibid.*).

„Școala românească, organizată astfel de Poenaru, începe la 1 Martie 1832, la Sf. Sava în București, la Școala Centrală din Craiova, la Buzeu și Pitești. Poenaru însuși predă Geometria, rezervându-și Algebra și Trigonometria practică, Geodesia și observațiile astronomice. Chiar de pe acum se pun bazele Universității. Clasele umanioare cu 4 ani de studiu, au introduse Limbile clasice, Istoria literaturii, Lo-

gica, Fizica, Chimia și Arheologia. Dreptul cu 3 ani de studii. Matematicile dezvoltate, vin să completeze programul de învățământ a lui Petrache Poenaru.

Astfel influența culturală a lui Petrache Poenaru fu covârșitoare și grație numai acestei influențe și energiei sale neintrecute, cași patriotismului său încercat, se datorește înlăturarea încercării lui Vaillant, susținut de boerii francofili, de a se preda cursurile în limba franceză, cece ar fi dat o lovitură de moarte învățământului românesc abia început. „*Limba Patriei să fie domnitoare, ca pre dâusa mai întâiu învățând-o, printr'insa să se învețe celelalte studii și limbi străine*“.

Pentru toate aceste îmbunătățiri aduse culturii românești, pe lângă capacitatea și patriotismul lui Poenaru, mai trebuia un lucru esențial: *Banii*. În starea de atunci a finanțelor românești, și sub stăpânire străină, acest lucru era un mare punct de întrebare. Energia-lui Poenaru a învins și această greutate cu o răbdare de Benedictin, el stăruie în fiecare an pentru mărirea fondului școalelor (pe anul școlar 1842—3, cere un adaos de 252.200 lei, măbind bugetul școalei la 602.950 lei).

Iniințarea Casei Școalelor și a Comitetelor Școlare. Pentru ușurarea acestor nevoi ale școalei, Poenaru proiectează iniințarea *Casei Școalelor și a Comitetelor Școlare*; iar

pe de altă parte înzestrează școalele cu cărți de lectură luate de prin biserici, monastiri și episcopii, obligând și tipografiile din țară să trimeată din orice tipăritură 3 exemplare Bibliotecei Colegiului Sf. Sava din București și 2 exemplare Școlii Centrale din Craiova (azi Colegiul Național Carol I).

Poenaru împreună cu Marcovici, G. Ioanid, I. Pop și Florian Aaron, hotărăsc înființarea unei *Societăți literare* (statutele sunt publicate în „*Muzeul Național*“ Nr. 34 din 1836), prin care să se stabilească „*oarecari reguli prin cari să se poată păzi o uniformitate în construcția zicerilor, ce se introduc în limba românească*“. E prima încercare de ortografie românească. În anul următor 1837, Eforia înființează o tipografie a școalelor, comandată la Didot din Paris, drept plată 2.000 de galbeni. Cu ajutorul acestei tipografii se vor răspândi o sumă de lucrări didactice, necesare acestei renașteri culturale a poporului român, renaștere al cărei mentor era neobositul Poenaru. Tot Poenaru alcătuește, în 1839, *Regulamentul pentru păstrarea Antichităților țării*, luând pe seama Statului păstrarea faimosului Tezaur dela Pietroasa, descoperit atunci. Această febrilă activitate școlară a lui Poenaru, e complectată prin severa supraveghere a profesorilor, a legilor școlare, a cursurilor făcute de el însuși la Sf. Sava, precum și prin publicațiile didactice și economice, de care avea

nevoe atunci Invățământul românesc. Astfel, prin Jurnalul dela 1 Mai 1837, al Esoriei Școalelor se hotărăște traducerea *Dicționarului prescurtat al Academiei Franceze*, lucrare care se face de către P. Poenaru, Florian Aaron și Hill, și apare în 2 volume, în 1842. Poenaru mai traduce din limba latină *Algebra* lui Apeltauer (1841); *Geometria*, după Legendre și publică *Muzeul Național* (1836—7) împreună cu Florian Aaron și S. Marcovici. Ca aplicațiuni practice tipărește *Prăsirea duzilor și creșterea gândacilor de mătase* (1849), după ce publicase mai înainte *Știința inginerască* (1838). Fiind cel mai de seamă inginer, pe acele vremuri, e însărcinat de unchiul său, Gr. Otetelișanu cu hoărnicia moșiei Calafatului, proprietatea Bisericii Sf. Ilie din Craiova, ctitorie a familiei Otetelișanu. Cu toată această activitate pe terenul școlii românești, Poenaru găsește timp ca să aibă corespondență cu oamenii învățați din străinătate, ca fostul său profesor *Colonelul Puissant* la care se interesează pentru fabricarea celor mai bune instrumente științifice; cu economistul *Blanqui* (1835, 1836), și cu geograful *Huot* (1838), care îi mulțumea pentru *Memoriul* trimis despre cutremurul din București și îi trimetea *Diploma* de Membru al Societății de Științe Naturale. Poenaru urmărește cu deosebit interes progresele și invențiunile științifice făcute în străinătate, doritor de a le introduce și în

țara sa. Dar figura luminoasă a lui Petrache Poenaru, pe teren cultural, se reliefează și prin lărgimea vederilor sale culturale și umanitare. Astfel prin circularile Nr. 47—64 din luna Ianuarie 1840, se spune că: „*Eforia so-cotește de cuviință ca printr'această circulară, să facă cunoscut și D-voastre, că nici o legiure din Regulamentul Organic nu oprește pe Țigani de a se bucura și ei de dreptul ce au toți locuitorii acestei țări, să învețe carte și să se lumineze, ca să cunoască mai bine datoriile lor de creștini și de oameni în societate. De aceea toți copii de țigani, ce se vor trimite la școală să fie primiți deopotrivă cu ceilalți...*” (Ureche: Ist. Șc., II p. 150).

Cum vedem, Poenaru luase înainte lui Kogălniceanu. Tot sub influența lui Poenaru, în țara românească Bulgarii și Sârbii sunt ajutați la învățătură. Așa Domnitorul Al. Ghica, în urma raportului Nr. 342/1840 al Eforiei, încuviințează ca lui Panait Rasiad din Târnova, care fusese în pensionul Colegiului Sf. Sava și voia, să se întoarcă în patria sa, să i se dea de către Eforie 22 de galbeni pentru drum și 15 galbeni pentru cumpărătura cărților. (Ureche: Ist. Șc., II p. 150—1). Ca unul ce studiasc în Viena, aproape 4 ani, și cunoștea folosul ce-l poate avea cunoscătorul limbei germane, Poenarul cu Nr. 830 din August 1845, cere Departamentului Credinței (Cultelor) înființarea la Colegiul Sf. Sava, a catedrei de

limba germană „nu numai pentru că această limbă este una din cele mai cultivate din ziua de astăzi, dar mai ales pentru contactul în care se află acest Prințipat cu Germania în privința negoțului”. (Ureche: Ist. Șc., II 239).

Activitatea politică. Munca aceasta fără preget în serviciul școlii românești, capacitatea indiscutabilă a lui Poenaru, îi va aduce, în cursul vieții sale, pe lângă multe amărăciuni inerente unei vieți dedicate binelui public și oarecare recunoștință publică. E deputat în Adunarea obștească dela 1841; Director al Ministerului de Externe (1850); Membru al Comisiunii documentelor (1857); Membru al Consiliului de Stat (1864). În această calitate el este autorul *Proiectului de lege pentru organizarea Instrucțiunii Publice*, proiect care e și azi baza învățământului nostru. Către sfârșitul vieții sale este ales Membru al Academiei Române (1870), când compune discursul său de recepție: *Gheorghe Lazăr și Școala Română*, în care fostul elev al lui Lazăr, merituos și recunoscător, avea să arate marele rol al ardeleanului Gh. Lazăr, în redeşeptarea culturală a Munteniei. Din cauza boalei sale, acest discurs fu citit în Academie de către fostul său elev, renumitul arheolog Al. Odobescu. Ultima sa luptă pentru școala românească, fu opoziția crâncenă ce o făcu, în calitate de președinte al Societății pentru Invățătura Poporului Român, încercării Generalului Tell,

care ca Ministru al Instrucțiunii Publice, voia să desființeze Școalele Normale. Cu o energie, la care nu se aștepta nimeni, dela un bătrân trecut de 70 de ani și paraltic, el bătut la toate ușile, mai ales ale foștilor săi elevi, și nu desarmă până nu împiedică această crimă contra educației poporului. Efortul acesta îi grăbi sfârșitul întâmplat la 2 Octombrie 1875.

Era ultimul sacrificiu pe care bătrânul și învățatul boer oltean, îl aducea pe altarul culturii neamului său.

Mai târziu, când cel mai înalt Institut de cultură al Țării, Universitatea din București, și-a serbat jubileul de 25 ani dela înființare (22 Octombrie 1889), fostul său elev, eminentul arheolog, Alex. Odobescu, a adus în fața Regelui Carol I și a Prințului Moștenitor Ferdinand, omagiul de recunoștință al Școlii românești, memoriei lui Petrache Poenaru, învățatul și patriotul boier oltean, organizatorul și protectorul învățământului românesc. „*Petrache Poenaru, cel care a trecut printr'această lume făcând numai bine (pertransiit beneficiendo), a fost, pe cât a trăit și va fi pururea în amintirea tuturor, un adevărat Părinte al școalelor noastre românești*“. (Al. Odobescu: *P. Poenaru*, Discurs).

* * *

Vremea le uită pe toate, praful acopere orice, dar rugina cea mai distrugătoare, nu e a fie-

rului, ci a *nerecunoștinței*. Numai două școli primare, una la Craiova (Nr. 7) și alta la București (Nr. 29), poartă numele marelui învățat și patriot român Petrache Poenaru. Pentru educarea tineretului și pentru prețuirea înaintașilor săi, am luat inițiativa ridicării unui bust în bronz al marelui dascăl, în orașul neamului său. Un descendent, d-l C-tin Poenaru, fost Prim Președinte al Curții de Apel din Craiova, a donat bustul în bronz, și fostul Primar al Craiovei, răposatul C. Negrescu, socul de piatră, iar în ziua de 1 Decembrie 1935, la 60 de ani dela moartea lui P. Poenaru, bustul a fost așezat în fața Școlii ce-i poartă numele, fiind inaugurat de d-l Dr. C. Angelescu, atunci Ministrul Educației Naționale.

A N E X E

Din Discursurile pedagogice ale lui Petrache Poenaru. 1)

I.

Discursul Comisului P. Poenaru, rostit în ziua de Duminică, 28 Iunie 1836, în prezența Prințului Alexandru Ghica, Domnul Munteniei, cu ocaziunea împărțirii premiilor la Elevii Colegiului Sf. Sava din București.

1) După V. Ureche. *Istoria școalelor.* 1

116

Prea Înălțate Doamne.

Impărtășirea ce Măria Ta binevoești a lua în toți anii la această sărbătoare de familie, insuflă în inimile tuturor acelor care se interesează de fericirea obștească, o încredințare, care din zi în zi crește mai mult, despre soarta și viitorimea morală a tinerimei românești. Protecțând cu atâta râvnă așezământurile de învățătură obștească, Măria Ta ai dat în tot prilejul dovadă invederată de încredințarea ce ai, că, ca să se facă oamenii mai buni, trebuie să se lumineze prin învățături și că *o bună oblaudire nu poate fi întemeiată pe neștiință*. Pătruns de acest adevăr, Măria Ta dorești cu cea mai fierbinte râvnă a întinde învățăturile și la clasele cele mai sărace dintre supușii Măriei Tale. Intr'această zi solemnă înfățișându-se înaintea Măriei Tale școlarii, cari s'au găsit mai destoinici a dobândi premii, se vor cerceta câțiva dintr'ânșii, la învățăturile ce au urmat, în curgerea anului trecut. Vremea însă ce ce se poate întrebuița astăzi pentru această cercetare fiind scurtă, nu se va putea da o idee lămurită de rezultatul învățăturilor de peste an. Scopul acestui mic examen de astăzi, ce s'a urmat și în anii trecuți, în asemenea zi solemnă, a fost numai, ca să dea deocamdată cinstitelor persoane dintr'această adunare o idee repede de șirul învățăturilor ce se află acum așezate în școlile obștești, până a se obișnui fiecare a vizita examenele particulare, cari, fiindcă se urmează în mai multe zile și fără nicio pa-

radă nu puteau deocamdată să tragă curiositatea publicului. Acum însă când vedem că publicul a început a lua oarecare gust a visita examenele particulare, Eforia socotește de cuviință a nu mai osteni prea mult această cinstită adunare cu îndelungarea unei seanțe, pe care timpul și strâmtoarea localului o face ostentivă, și a supune la înalta hotărîre a Măriei Tale chibzuirea, ca de acum înainte să nu se mai facă și examen într'această zi de paradă, ci numai împărțirea premiilor; iar cine va voi să se înștiințeze de starea învățăturilor, să vie să asculte la examenele particulare. *Este cunoscut, că destoinicia și strădania profesorilor nu sunt îndestule cu să jacă pe școlari să sporească la învățături, ci că trebuie să se învețe și părinții a lua sub o îngrijire mai de aproape urmarea copiilor lor la școală.* Feluri de mijloace s'au întrebuițat în toți anii atât de către Eforie, cât și de către profesori; la înscrierea școlarilor în registrurile cancelariei, s'au chemat și părinții sau corespondenții lor, ca să li se dea în cunoștință regula după care să urmează acum învățăturile și privegherea ce trebuie să aibă asupra copiilor. Profesorii iarăși, înștiințând pe părinți prin bileturile ce se dau copiilor în toate săptămânile pentru gradul învățurii și purtarea școlarilor, i-au îndatorat a se arăta din vreme în vreme la școală ca să afle obiecturile asupra cărora trebuie să aibă mai cu deosebire băgare de seamă

in privegherea asupra copiilor. Asemenea și la examenele particulare, școlarii au fost îndatorăți să cheme și pe părinți a se afla față. Printr'aceste felurite măsuri, părinții învățându-se din an în an să cerceteze mai de aproape urmarea copiilor la școală, lipsuri au fost mai rari și strădanie mai cu dinadinsul. La examenul particular de estimp, care s'a început în 15 ale acestei luni, și s'a urmat în toate zilele până alaltăieri Vineri, în 26, s'a văzut că mulți din părinții care au vizitat aceste examene, erau familiarisați cu regulile școlii, și adevărat că copiii acelora au făcut și mai mult spor la învățătură. Aci trebuie să zicem, că dacă mai mulți asemenea părinți, și mai ales persoanele cari se deosibesc prin a lor poziție socială, ar lua cunoștință de învățăturile ce se urmează în școalele publice, toți și-ar deschide atunci inima la datorie și nădejde de o mai bună viitorime; aceia s'ar încredința că nu ar fi trebuință neapărată să-și trimită copiii la școalele de prin străinătate în vârstă prea fragedă și să se întoarcă de aco'o orice alt afară de Români, ci s'ar ținea să treacă mai întâiu în școalele naționale învățăturile pregătitoare, ce se află așezate aci. În sfârșit în urma atâtor lupte materiale, care de atâtea veacuri au întârziat înaintarea neamului românesc în civilizație, nu am avea acum și lupte intelectuale, niște nedomiriri, care, ca o fatalitate, ne împing să dărâmăm într'o zi ceace

d'abia s'ar putea zidi in mulți ani. Cu toate acestea, fieșicare știe, că datoria și interesul adevăratului patriot este a sprijini așezământurile de luminarea neamului; prin împărșirea luminilor se îmbunătățesc năravurile și vieața fieșicăruia se face mai ticită. *Invățătura este trebuincioasă la toate clasele de oameni, la toate ramurile de industrie și la orice fel de indeletniciri; ca nu depărtează pe oameni dela meșteșuguri sau dela meserii, și nu este totdeauna adevărat a zice, că cine învață carte nu va mai voi să fie plugar sau de oricare altă meserie, căci învățătura din potrivă nobilând toate profesiile, le face pe toate deopotrivă cinstite, și așa plugarul nu va perde gustul indeletnicirii sale când va ști să citească cărți de agricultură, când va putea să socotească tot felul de produse ale pământului, și va afla prin învățătură mijloacele de a lor îmbunătățire.*

De vom cerceta starea agriculturii pe toată suprafața globului, vom vedea că pământul într'acele părți este mai bine lucrat, unde școalele populare sunt mai întinse. Meșterul de fier, sau de orice alt, nu-și va pierde aplicarea la a sa meserie, când va putea singur să-și facă socotelile, fără de a mai avea trebuință de alt scriitor, când, aflând, prin citanie desăvârșirile ce se fac în meșteșugul său, va putea să mulțumească mai bine pe mușterii. Asemenea n'ar avea niciun temei n'ici aceia cari

ar socoti, că cu întinderea învățaturii se pierde legea; o părere înșelată ce numai accia o pot avea, cari socotesc că religia stă în superstiție, căci creștinul cel adevărat putear'ar propovădui neștiința, putear'ar uita că Domnul Christos învăța însuși pe norod în biserică, că el poruncia ucenicilor săi să propovăduiască adevărul și aceștia propovăduiau în toată lumea, că nu trebuie să se ascundă lumina sub ca?

În sfârșit, fără de a mai fi trebuință de mai multe dovezi, dacă învățătura este folositoare, de se va lua în deaproape băgare de seamă ceea ce rezultă din urmarea tinerimei noastre la școale, nimenea nu va putea tăgădui adevărul, că acești școlari, deodată cu deprinderea minței în idei, care sporesc știința omului, și împodobesc sufletul cu sentimente, care-i recomandă despre a lor bună purtare între oameni. Dreptatea cere, iubiți tineri, a se face această solemnă mărturisire din partea Eforiei, căci cei mai mulți ați fost nepregetați în strădanie de a vă folosi de învățăturile și povățuirile ce v'au dat profesorii voștri; nu este îndoială, că și de acum înainte vă veți sili să meritați asemenea laudă. Nu pierdeți niciodată din aducerea aminte că, ca să vă recomăndați și să fiți odată oameni însemnați în bună societate, trebuie să nu aveți pregetare a dobândi acum în vârsta fragedă, acele învățături cari în zadar le veți dori mai târziu, și că numai atunci veți putea avea viață plăcută, când știin-

tele ce veți dobândi vor avea de temei și de scopos *virtutea*, însă acea virtute care avându-și isvorul în Sânta Religie, va tipări adânc în inimile voastre acele sentimente de cinste, care fac pe fiu iubitor de ai săi părinți, pe școlar supus și străduitor, pe cetățean zelos patriot, pe prieten cea mai dulce mângâiere, pe părinte cel mai bun reazăm al familiei.

II.

Cuvântul ce s'a zis de D. Comisul P. Poenaru, Directorul Școalelor, la 3 Iulie 1838, la Impărțirea Darurilor, pentru anul școlar 1837—1838, în Colegiul Național S-tul Sava București.

Prea Înălțate Doamne,

Tinerile inimi care astăzi se bat de dorire a dobândi semnele de triumf, pentru luptele ce au avut spre a-și impodobi mintea cu bunele învățături, aprinse fiind de entuziasmul ce le insuflă cinstea cu care Măria Ta, la a emenea solemne prilejuri, binevoești a încuraja învățăturile, împărtășesc în toată această ciuștită adunare cu a lor întrecere, ca cu o schintie electrică, acel sfânt foc al curiozității, al dragostei și al interesului ce-i înfățișează aceste fragede ființe. Părinții care au fost mai îngrijați de a vedea pe fiii lor sporind în cariera învățăturilor, privesc astăzi cu ochii plini de bucurie cununile prin care se răsplătesc strădaniile școlarilor celor silitori. Profesorii,

prin sporirea ce au făcut la învățătură, școlarii cari s'au găsit vrednici de a se încununa astăzi dând destoinice dovezi de râvna cu care s'au străduit la împărtășirea învățăturilor de obște pentru toți școlarii, simt cea mai dulce mângăere a ostenelilor sale, în pacea ce au cu a lor conștiință că-și implinesc din toată puțința slujba ce le este încredințată. Toate celelalte cinstite persoane care cinstesc cu a dunnealor aflare de față această sărbătoare dau cca mai vie dovadă că, pentru prețuirea învățăturilor obștești se află inimi simțitoare în toate stările societății. Toți dar aici simțim bucuria ce aduce obștescul interes al învățăturilor; toți ne împărtășim de strălucirea ce se dă sărbătoririi de astăzi. *Cu mădulari ai aceleiași familii, ai nații zic, românești, fiecare din noi, de vom cerceta cu luare aminte să aflăm mijloacele prin care se poate întemeia soarta nații întregi pe soarta fiecăruia individ, din care ea se alcătuește, ne vom încredința că prin nimic alt nu se poate pregăti o fericire obștească, decât prin școale publice, prin care se însuflă în fragedele inimi ale tincreimei respectul către cele sfinte, iubirea de cinste și de omenie, supunerea la pravili și nepregetarea în lucrări de folos obștesc. Spre acest scop, Prea Înălțate Doamne, Eforia străduindu-se a împlini dorința Măriei Tale, face tot mijlocul a întinde cât mai mult învățăturile în tot prințipatul, și acum se ferecește că prin ajutorul*

cel plin de toată râvna ce a dobândit în această lucrare dela cinstita Vornicie a trebilor dinlăuntru, Eforia a putut pune în lucrare chibzuința ce a fost făcută de a se organiza școale pela toate satele prințipatului. Pela județe, unde ocârmuirile s'au pătruns de importanța acestei lucrări și n'au avut a se lupta cu împiedecări din partea proprietarilor de moșii, poruncile date de către cinstita Vornicie, dinpreună cu măsurile luate din partea Eforiei, s'au pus îndată în lucrare și au dobândit cele mai bune rezultaturi. În județul Buzăul s'au adunat după la sate 45 candidați de învățători, în județul Mehedinți 55, în județul Doljul 72, în județul Caracal 80, în județul Gorjul 172. Acești candidați aleși dintre paracliserii bisericilor după la sate, viind la școalele naționale de prin județe, au a urma acolo câteva luni învățăturile începătoare spre a se mai desluși la citire și la scriere și a se cuprinde cu metoda lancasteric, singurul mijloc prin care se pot înființa școli prin sate, fără a fi siliți părinții copiilor să între în cheltueli cu cumpărătura cărților, care ar fi neapărat trebuincioase la altfel de metoduri de învățături. După ce se vor deprinde astfel învățătorii la școalele dela județe, acum în lunile de vară, se vor orânduși pela satele lor a ținea școală în lunile de iarnă, și așa în iarna viitoare se nădăjduște că în mai sus numitele cinci județe, se va afla deschise, peste patru sute școli.

Intinzându-se astfel îmbunătățirile la sate, școalele de pela orașe se vor desvolta din ce în ce mai mult, și așa duhul înțelegerii între locuitorii de prin sate și între cei de prin orașe se va pune în oarecare armonie, orășanul și țăranul se vor cunoaște unul pe altul fii ai aceleiași familii, numele de Român nu va mai fi un termin de ocară, ci-l vor purta și unul și altul cu acea fală strămoșească la care râvneau toate neamurile. Această dorită frăție, cinstite ascultător, natura a sădit-o în inima fiecărui om, și numai relele năravuri, o încotruesc. Dumneavoastră toți cunoașteți prețul acestui dar ceresc; cu toți dar suntem datori a-l desvolta prin bunele învățături; a pregăti prin toate mijloacele o asemenea fericire, a o aduce cât mai aproape de noi, făcând măcar pe tânăra generație, ce acum se ridică, să se îndulcească de acea sfântă armonie, care întemeiază fericirea neamurilor, să prețuiască bunele învățături, să se pătrundă de duhul înțelegerii, al iubirii de aproapele său, care este duhul păcii și al dragostei ce ne învață sfânta scriptură. Luați-aminte, iubiți tineri, că fericirea la care sunteți chemați spre a vă împărtăși de a ei dulceață, atârnă cu totul dela mâna voastră; ea se întemeiază numai pe strădaniile ce veți pune a vă împodobi mintea cu științe și a vă umplea inima de virtuți. *Dacă eșiți din școală nu părăsiți de tot cartea, socotind doară că nu vă mai tre-*

buește nimic a mai învăța, pentru că știți că nimeni n'a eșit din școli desăvârșit la nicio învățătură, ci a trebuit să-și îndoiască strădaniile și după eșirea din școli, acela care a dorit să se deosibească prin a sa sciință; și cu cât învață cineva mai mult, cu atât simte cât îi mai lipsește a ști, εὐ οὐκ ἔτι οὐδὲν οὐκ ἄρα a zis, un filosof grec din cei mai învățați. Nu puteți zice că pentru lipsa celor trebuincioase ale vieții, eșind din școală vi se va hrăpi toată vremea la alte îndeletniciri, căci în orice treabă vă veți afla, tot vor putea să vă rămâe ceasuri slobode și pentru învățătură.

Asemenea isbutire veți putea face toți, dacă vă veți întramina cu o hotărîre nestrămutată de a pune la învățătură toată ceruta silință, de a nu vă mărgini numai în ascultarea lecțiilor la școală, ci a le pătrunde cu înțelesul, ajutându-vă spre acest sfârșit cu citirea și altor cărți de asemenea subjecte. Acum vă este deschisă și biblioteca colegiului, unde într'un număr de vreo zece mii volumuri puteți găsi indestule cărți în limbile cele mai învățate, ca să întrebuițați cu folos ceasurile ce vă rămân slobode pentru adăogarea științei voastre. Numai într'acest chip, iubiți tineri întrebuițându-vă vremea, vă veți face vrednici de cinstea obștească, și veți avea în toată vremea cugetul liniștit și zile plăcute".

III.

Discursul Comisului P. Pocnaru, Directorul Școalelor din Muntenia, rostit cu ocaziunea examenelor anuale din Iulie 1838.

Prea Înălțate Doamne,

Intr'această epocă de întrecere generală pe stadiul progresului, școalele românești își grăbesc și ele pasul din zi în zi mai mult. Neamurile Europei, într'al căreia ocol se numără și Prințipatul României, întinzându-și luminele până la cele mai de pe urmă hotare ale cuprinsului lor, au pus condiție de nimicire, pentru oricare popul va rămânea în nemișcare, în mijlocul înaintărei obștești. După principiile Sfintei Sale Religii, Neamul românesc este și el chemat a ajunge la un viitor mai desăvârșit, spre care a pornit familia cea mare a creștinimei. Pe această cale însă singura lumină ce-l poate povățui, sunt bunele învățături întemeiate pe dragostea lui Dumnezeu și iubirea aproapelui său. Pătrunsă de acest adevăr, Eforia Școalelor, străduindu-se a răspunde la înalta încredere ce Măria Ta binevoești a pune în ale ei îndatoriri, face tot mijlocul a întinde din ce în ce mai mult sfera învățăturilor obștești, și din an în an, având prilegiu a supune Măriei Tale în solemnitățe obștească, lucrările urmate în interesul școalelor naționale, se bucură că poate înfățișa și astăzi un rezultat, care deși nu răspunde la toată dorința, dar dove-

dește o pășire treptată spre înaintare. Pentru școalele comunale, ce s'au legiuit a se întocmi pela sate, după ce s'au luat măsurile arătate în anul trecut, adunându-se câțiva candidați de învățători, dintre țârcovnicii ce s'au găsit pela sate, li s'au făcut pe vară oarecare deprindere la învățătură în școalele normale de prin județe și în iarna trecută acești candidați au ținut școli în satele lor, ocupându-se cei mai mulți cu îndestulă aplicare la învățatura copiilor săteni. Astfel s'au aflat în iarna trecută întocmite 1975 școli comunale, unde au urmat la învățatură peste 33.000 copii. Privirea cea mai de aproape asupra acestor școli a fost încredințată profesorilor de pe la orașele de căpetenie ale județelor, și după visitarea ce au făcut aceștia pela școalele sătești, primindu-se dela dâșii raporturi de starea acelor școli, s'a văzut, că mai toți au rivalizat de zel: aci stăruind pe lângă autoritățile locale, ca să îmbrățișeze mai cu durere de inimă întocmirea școalelor, aci îndemnând pe țărani ca să-și trimită copiii la școală, aci catihisând pe învățători, pentru înlesnirea metodelui la învățătură și pentru îndreptarea năravurilor între țărani. Observațiile cuprinse în raporturile profesorilor merită publicitate, și din citirea unora din ele se poate cunoaște de ce importanță este a se face mai des asemenea revisii, pela școalele obștești, și a se așeza pentru acestea revizori speciali. Dela Sf-tul George, de astă

primăvară încoace, iar s'au adus la școalele normale, candidații de învățători; atât cei vechi, cât și alții de pela satele de unde nu se trimisese încă; și aceștia toți în număr de 1975 urmând la învățătură până acum, au luat mai multă deprindere, atât la citire și la câteva din cunoștințele ce se predau la școalele elementare, precum o parte din aritmetică, din catehism, din cântările bisericesti și din geografie, încât aceasta privește la descrierea țării românești. Acum cu prilejul vacanței, se slobod și învățătorii pela satele lor, pentru șase săptămâni cu instrucție, ca în această vreme să adune copiii satului la școală numai în zilele în care aceștia nu vor fi întrebuințați de părinții lor la lucrul câmpului, iar în zilele de sărbătoare și Dumineca totdeauna adunând pe toți copiii, cari vor fi în vârstă de școală, să-i aducă la biserică cu bună orânduială, în toată vremea să îngrijească a le însufla respectul către cele sfinte, iubirea de muncă, și depărtarea de toată netrebnicia. După șase săptămâni, învățătorii sunt datori a se aduna iarăși la școalele normale, ca să se mai întemeieze în învățăturile ce au început, și apoi la 1 Octombrie întorcându-se pela satele lor, au să țină școală regulat în toate zilele în curgerea iernei, în care vreme profesorii de pela școalele normale vor merge să viziteze fiecare, școalele comunale din județul său; să îndrepteze neorânduilele ce vor găsi și să a-

leagă dintre învățători pe acei cari nu vor fi încă îndestul deprinși la învățatura ce le trebuie, ca aceia să se îndatoreze a veni la școala normală și în vara viitoare. Cu această orânduială, Prea Înălțate Doamne, de se va urma câțiva ani pregătirea învățătorilor și ținerea școalelor în toată curgera iermei, Eforia cu incredințare poate zice, că folosul acestei întocmiri nu va rămânea a se cunoaște numai în generațiunile viitoare, ci în veacul în care trăim, neamul românesc se va feri cu împărtășirea de bunătățile ce au a isvorî în zilele Măriei Tale din sănătoasele principii pe care Măria Ta dorește a întemeia învățatura publică.

Acum cu adăogarea școalelor și cu întinderea tiparului, Românii vor cunoaște și ei, *că la învățătură, precum și fapte bune, cine nu înaintează, rămâne îndărăt, și a înapoia nu este dat omului, care are toate simțirile. Înainte, înainte!* este chiămarea obștească a societăților celor vechi; precum și a generațiilor ce acum se ridică; înainte! ne zice și chiar *Christianismul de sunt acum aproape două mii de ani.* Neamurile toate se întrec acum alergând spre un viitor mai desăvârșit.

Cartea cea mare a naturii este deschisă pentru toate înțelegerile, pentru toate privirile, și ziua nu va fi departe și pentru Români în care învățăturile elementare va fi avutul celor mai săraci copii; dar cu cât cunoștințele ele-

mentare se vor întinde în treapta cea mai numeroasă a societății, cu cât descoperirile științifice, cu atât mai mult trebuie să vă gândiți, iubiți tineri, voi care pretindeți a vă deosebi în treptele societății, ca înaintările voastre la învățătură trebuie să fie și ele într'aceiași proporție; *că cine stă în loc este călcat de toți cei ce aleargă înainte.*

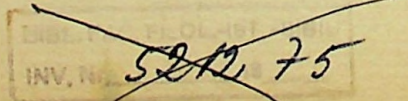
Cu acest număr din

„CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE“

s'au tipărit

2.528.000

exemplare

ISTORIE

- C. 25. Coșăile de pe Nistru de AP. CULEA.
C. 43. Din vremea lui Ștefan cel Mare de GEN. R. ROSETTI.*
C. 51. Țara visurilor împiercrite (EGIPTUL) de MIRCEA HEROVANU.*
C. 61. Date istorice și culturale din Remerla de CRONICAR.*

ENERGII STRĂINE

- A. 28. Oameni de inițiativă de AP. D. CULEA.
A. 29. Henri Ford de ING. N. GANEA.
A. 35. Din viața oamenilor întreprinzători de AP. D. CULEA.
A. 40. M. Berthelot de M. ZAPAN.
A. 42. Cortho ca naturalist de PROF. I. SIMIONESCU.
A. 53. E. Roux de DR. G. MARINESCU.*
A. 58. Newton de O. ONICESCU.*
A. 60. Din viața marilor fizicieni și chimiști de C. ALLACI.*
A. 67. Descartes de O. ONICESCU.*
C. 45. Oțarul Savant de I. SIMIONESCU.*
C. 67. N. Mochlavelli de VL. BOANȚĂ.*
C. 69. I. Urban-Jarnik de A. GOROVEL.*

ASTRONOMIE

- A. 15. Planeta Mărte de ION PAȘA.
A. 16. Dela Omcr la Einstein de GENERAL SC. PANAITESCU.
A. 22. Nebuloasele de M. E. HEROVANU.
A. 24. Scrișori cerești (Meteorite) de I. SIMIONESCU.
A. 26. Mercur și Venus de C. NEGOIȚĂ.
A. 68. Siclele noul de C. ARGINTEANU.*

FIZICO-CIMIE

- A. 18. Razele X de AL. CIȘMAN.
A. 21. Fulgerul și trăsnetul de C. G. ERACETEANU.
A. 25. Din istoricul electricității de STEL. C. IONESCU.
A. 30. Noțiuni de electricitate de ING. CASSETI.
A. 38. Electrochimie și electroliza de N. N. BOTEZ.
A. 41. Izvoare actuate de energie de E. SEVERIN.
A. 63. Circulația materiei de PROF. I. SIMIONESCU.*
D. 4—5. Aerul lichid de ILIE MATEI.
D. 25. Gazele otrăvitoare de M. ZAPAN.*
A. 78. Electricitatea în gospodăria noastră de ST. GEORGESCU-GORJAN.*
D. 39. Laboratorul chimistului amator de E. NEVEN.*

ȘTIINȚELE NATURALE

a) Zoologie

- A. 4. Albinole de T. A. BĂDĂRĂU.*

- A. 8. Furnicile de I. BĂDĂRĂU.*
A. 11. Porumbeli mesageri de V. SADOVEANU.
A. 20. Protecționerele de I. LEPSI.
A. 50. Șobolani și șoareci de PROF. RADU VLĂDESCU.*
A. 59. Fluturii de zi de I. SIMIONESCU.*
A. 60. Fluturii de noapte de I. SIMIONESCU.*
A. 64. Păseri de apă de C. S. ANTONESCU.*
A. 74. Instrumente omenești la plante și animale de I. SIMIONESCU.*
D. 59. Insectele văzătoare arborilor roditori de GH. FINȚESCU.*
A. 77. Termitile de T. A. BĂDĂRĂU.*
A. 78. Viața misterioasă a țiparilor de ZAHARIA POPOVICI.

b) Botanică

- A. 23. Bacteriile folositoare de I. POPU-CĂMPEANU.
A. 56. Plante carnivore de I. POPU-CĂMPEANU.*
A. 65. Flori de primăvară de I. SIMIONESCU.*
A. 71. Plante străine din comerț de I. POPU-CĂMPEANU.*

c) Geologia-Paleontologia

- A. 3. Gaz Metan de I. SIMIONESCU.*
A. 33. Animale de demult de I. SIMIONESCU.
A. 34. Lămurirea popoului de I. SIMIONESCU.
A. 49. Petrolii de I. SIMIONESCU.*
A. 54. Cărbunurile de I. SIMIONESCU.*
A. 57. Chilitarul de A. RABICHON.*
A. 62. Sarea de I. SIMIONESCU.*

d) Anatomie-Fiziologie

- A. 17. Cum vedem de DR. I. C. IAN.
A. 37. Ficatul și boala lui de DR. M. CĂMĂNESCU.
A. 47. Vitamina de DR. N. GAVRILESCU.*
A. 55. Cum birue viața de DR. V. ZAHARESCU.*
A. 61. Glanda cu secreția internă de DR. C. PARHON.*

e) Biologie și Antropologie

- A. 43. Viața'n munși de I. SIMIONESCU.*
A. 41. Biologie de I. SIMIONESCU.*
A. 45—10. Fauna Mării N. gr. de BĂDESCU M. și CĂRAUȘU S.*
C. 10. Viața în adâncul mării de C. MOTAȘ.*
A. 81. Originea omului de I. SIMIONESCU.*
A. 82. Omul paleolitic de I. SIMIONESCU.*
A. 83. Omul neolitic de I. SIMIONESCU.*
A. 84. Primitivii de azi de I. SIMIONESCU.*

MEDICINĂ-IGIENĂ

- A. 72. Tutunul, fumatul, și sănătatea de DR. N. GAVRILESCU.*

- A. 73. **Boalele Inimel** de DR. C. BACALOGU.*
- A. 75. **Cancerul** de DR. I. GHEORGHIU.
- B. 8. **Siliulul** de DR. I. GHEORGHIU.
- B. 9. **Scarlatina** de DR. I. GHEORGHIU.
- B. 14. **Pelagra** de PROF. V. BABEȘ.*
- B. 33. **Mama și copilul** de PROF. M. MANICATIDE.*
- B. 40. **Fruguri de bălă** de DR. T. DUMITRESCU.
- B. 44. **Conductivita granuloasă** de DR. GLAVAN.
- B. 45. **Eurueni de leac** de A. VOLANSCHI.
- B. 49. **Lingarea** de DR. I. DUMITRESCU.
- B. 50. **Bienorația sau sculamentul** de DR. N. IOAN.
- B. 52. **Apa de băut** de DR. I. BALTEANU.
- B. 53. **Trănosul exantematic** de TUDOR DUMITRESCU.
- B. 57. **Cum să trăim** de DR. F. GRONFELD.
- A. 76. **Boalele Stomacului** de DR. C. BACALOGU.

AGRICULTURĂ

- B. 20. **Răsadnița și plantele din răsad** de V. SADOVEANU.
- B. 38. **Siecla de zahăr** de C. LACRITEANU.
- B. 47. **Cultura tomatelor** de I. ISVORAN.
- B. 5. **Practica agr. colii** de A. BEJENARU.
- B. 56. **Caroțul** de I. POPU-CĂMPEANU.
- B. 65. **Fânuri de nutreț** de PETRONIUS BEJAN.*
- B. 67. **Lupta contra secetel** de M. CR. HULUBEI.*
- D. 37. **Yucca, o nouă plantă textilă** de FR. BRANDRUP.*

GOSPODĂRIE

- B. 22. **Văpsitul cu burueni** de A. GOROVEI.*
- B. 24. **Păstrarea carnel** de porc de G. GHEORGHIU.*
- H. 42. **S'atari practice** de ING. A. SCHORR.
- B. 46. **Staturi casnice** de MAICA RALUCA.
- B. 48. **Rețete pentru gospodina** de MAICA RALUCA.
- B. 54. **Boalele animalelor** de I. POPU-CĂMPEANU.
- B. 62. **Vaca cu lapte** de M. GĂTAN.*
- B. 61. **Mierea și Ceara** de CONST. IONESCU-CRISTEȘTI.*
- B. 63. **Creșterea păsărilor și boalele lor** de PETRONIUS BEJAN.*
- B. 64. **101 feluri din ouă** de SANDA MARIN.*
- H. 68. **101 Feluri din cartofi** de SANDA MARIN.*
- H. 69. **Laptele și produsele lui** de DR. MARIN GĂTAN.*
- B. 70. **Bucătăria satului** de SANDA MARIN.*

INDEMNURI PRACTICE

- B. 55. **Lucrări din fânul de porumb** de TITUS G. MINEA.
- B. 58. **Lucrări din țap și sorg** de TITUS G. MINEA.*
- D. 26. **Impănarea păsărilor** de N. C. PANESCU.*
- D. 20. **Scoaterea petelor** de VICTORIA. A. VELCULESCU.

MECANICĂ

- D. 2. **Motorul Diesel** de ING. CASETTI.
- D. 7-9. **Locomotiva** de ING. CASETTI.
- D. 13. **Gări și trenuri** de G. ȘIADDEI.
- D. 19. **Fotografia** de DR. M. ZAPAN.
- D. 21. **Șașe montate de radio** de DR. M. ZAPAN.
- D. 22. **Cinemaografa** de M. ZAPAN.
- D. 23. **Automobilul** de CAP. M. PANTAZI.
- D. 31. **Fianorul** de ING. G. LIPOVAN.*

INDUSTRIE

- D. 3. **Industria Parfumatului** de E. SEVERIN.
- D. 6. **Incust. Azotului** de L. CATON.
- D. 17. **Le se scoate din cîrbuni** de PROF. C. V. GHEORGHIU.
- D. 18. **Industria materialelor colorante** de G. A. FLOREA.
- D. 20. **Industria zahărului** de G. I. BABOIANU.
- D. 24. **Fabricarea sticlei** de G. A. FLOREA.
- D. 34. **Fabricarea produse or din vinuri** de DR. N. COSTEANU.*
- D. 35. **Amidonul și Glucoza** de EUGEN NEVEN.*
- D. 36. **Parumuri și sulimanuri** de L. POTAMIANO.*
- D. 38. **Spiritul și berea** de E. NEVEN.*

ECONOMIE.-SOCIOLOGIE

- A. 32. **Cifrele** de G. M. LĂZĂRESCU.
- A. 36. **Soc. națunilor** de A. GOROVEI.
- A. 69. **Streștura** de V. GHEȚA.*
- A. 70. **Invățătura lui Gandhi** de TH. SIMENSCHI.
- B. 17. **Rătăcirii bolșeviste** de I. MIHAI.
- B. 36. **Omul și societatea** de AT. GIUGLEA.
- B. 40. **Votul obștesc** de A. GOROVEL.
- B. 41. **Banul** de A. GIUGLEA.
- B. 43. **Calendarul** de A. GIUGLEA.

DIVERSE

- D. 16. **Tiparul** de VASILE ROMANESCU.
- D. 28. **Inno. ul** de P. EPUREANU.*
- D. 30. **Cum navigă corăbiile de SPARDECK**.*
- D. 32. **Cartea Românească** de I. SIMIONESCU.*
- C. 58. **Turismul și importanța lui** de A. FIȚU.

La comandă se va scrie Seria (A. B. C. D.) și numărul.

1 leu